

SIMONYI ZSIGMOND HELYESÍRÁSI VERSENY

2018. május 26.

Tollbamondás

Kárpát-medencei döntő

Összes pont: **40-40 pont**

5. osztály

Vándorló állatok

Miért kelnek útra az állatok? A Természet Világa című folyóiratban írnak róla. Táplálékszerzés, a jobb körülmények megtalálása vagy az utódok biztonságos felnevelése végett vándorolnak az állatok. De sok még a megoldatlan rejtély. Az esőerdei vándorhangyák látszólag céltalanul bolyonganak. A mosómedvék és a burgonyabogarak legfőképp az emberi gondatlanság miatt váltak vándorló fajokká. A farkasok és a majmok egy állandó területen fel és alá vándorolva őrzik a területüket és a táplálékukat. Ősszel Magyarország-szerte láthatunk az út menti fákon gyülekező vándormadarakat. Vajon hogyan tájékozódnak? A gólyák térképszerűen ismerik útvonalukat. Sok faj a csillagok mozgásából is meg tudja állapítani az északi és a déli irányt. A vándorlás követésére fejlesztették ki a gyűrűzési technikát. A gyűrűben levő kód segítségével lehet a megtalált madarokat azonosítani. A nagyobb testű madarokról esélyesebb így visszajelzést kapni. De radarral és csöppnyi adókészülékkel is meg lehet figyelni a madarak vonulását.

(Készült Filipszki Lászlónak *A vetési varjak vecsési vonulása* című írása alapján – Természet Világa 2016: 1.)

6. osztály

Széchenyi István és a vasút

Széchenyit rendkívül foglalkoztatta a közlekedés fejlesztése. 1848-ban ezzel kapcsolatos miniszteri posztot töltött be. Terveiről élénk vitát folytatott Kossuthal is. A bécsi újságok először 1825-ben tudósítottak a füsttel és forró vízzel hajtott angol masináról. Széchenyi 1832 őszén szerzett személyes tapasztalatot az angol vasútról. A mozdonyban utazva mindent kipróbált és megfigyelt. Még szenet is lapátolt. A Habsburg Birodalom londoni nagykövetétől azonban a veszélyekről is hallott. Így vált az első személyes vasúti élménye a nemzeti közlekedést fejlesztő programmá. Részt vett az első vasúti törvény előkészítésében. 1840-ben el is kezdték a Bécsből Sopronba vezető pálya megépítését. Mint részvényes személyes érdekeltséggel bírt ennek a vonalnak a megépítésében. Ez a tapasztalata egy újfajta fejlesztési modellre sarkallta. A közlekedési hálózat fejlesztésére állami szervezetet kívánt létrehozni. Az áruforgalmat is a vasútra alapozta. Azt javasolta, hogy a főbb vonalak a fővárosban metszék egymást. A Széchenyi-féle közlekedési fejlesztési terv 1848 januárjában készült el.

(Készült Majdán Jánosnak a *Széchenyi és a vasút* című írása alapján – Rubicon 2016: 9.)
Kérjük mondani tollbamondás közben, hogy mit kell számmal írni.

SIMONYI ZSIGMOND HELYESÍRÁSI VERSENY

2018. május 26.

Tollbamondás

Kárpát-medencei döntő

Összes pont: **40-40 pont**

7. osztály

Misztikus kövek Észak-Magyarországon

Több millió évvel ezelőtt vulkáni tevékenység kísérte a Pannon-medence besüllyedését. Erről a folyamatról az Északi-középhegységben található törmelékes vulkáni kőzetek tanúskodnak. A Mátra vidékén és a Bükk hegységben is meg lehet figyelni vulkáni kőzetekből épült, látványos sziklaalakzatokat. A folyóvíz, a heves esőzések és az utólagos szerkezeti mozgások fel-felszabdalták a felszínüket. Szinte növényzetmentessé váltak. Mély és meredek árkok, éles, csupasz gerincek, valamint piramisszerű képződmények születtek. Hajdan az emberek fülkét vájtak a könnyen megmunkálható, cukorsüveg alakú kőtornyokba(,) valószínűleg méhészkedés céljából. Némelyik fülkében méhviaszszerű nyomokat találtak. Ezért nevezték el őket kaptárköveknek. Egyes kutatók szerint a fülkében az elhunytak hamvait helyezték el. Mások szerint áldozóhelyül szolgáltak. Vannak olyanok is, amelyek búvóhelyek lehettek. Ezt tanúsítják a fennmaradt kőagyak. A Mátra keleti lábánál a siroki vár története a XIII. századig nyúlik vissza. Itt is látogathatók a sziklák belsejébe vésett alagutak. A várból nyíló kilátás mellett ezek is vonzzák a turistákat.

(Készült Csuták Máténak a *Misztikus kaptárkövek a Bükkalján* című írása alapján – Természet Világa 2016: 1.)

Kérjük mondani tollbamondás közben, hogy mit kell számmal írni. A század megjelölését arab számmal is elfogadjuk javításkor.

8. osztály

Önképzési hagyományok a Bethlen Kollégiumban

2000-ben a folyamatos szellemi megújulás fontos állomása volt a Bethlen Kollégiumban a diákok önképző körének az újjászületése. Névadója egy hajdani diák, Óceánia egyik első magyar kutatója vált. A diákkör több mint kétszáz éves hagyományt elevenített fel. A szabadidőben zajló foglalkozásokon nincs sulykolás, kényszer vagy számonkérés. De annál több a tanulói kíváncsiság, valamint az eredetiség. Az első kezdeményezések közé tartozik az 1791-es Aranka György-féle javaslat egy nyelvművelő társaság felállítására. Ez rögtön visszhangra talált a kollégiumi ifjúság körében. Színdarabokat fordítottak és adtak elő, ódákat írtak, szellemes szabadidős játékokat folytattak. Az 1859-ben szervezett diákkörben teológiai témákkal is foglalkoztak, sőt tornakört is alapítottak. Az államosítás utáni béklyók között is folytak kísérletek a hagyomány megőrzésére. 1973-tól 1976-ig diák meteorológusok napról napra méréseket végeztek, és ezeket az eredményeket közzétették a hirdetőtáblán. Az Áprily Lajos-féle irodalmi kör 1976 és 1990 között fogta össze az irodalom iránt érdeklődő diákokat. Az önképző körök szerves részei a Bethlen kollégiumi hagyományoknak.

(Készült Bakó Botondnak az *Önképzési hagyományok újjászületése a Bethlen Kollégiumban* című írása alapján – Természet Világa 2016: 1.)

Kérjük mondani tollbamondás közben, hogy mit kell számmal írni, valamint azt, hogy a *Bethlen Kollégium* hivatalos intézménynév. Az *önképző kör* kifejezést elfogadjuk különírva és egybeírva is.